

Zero Waste biltzarra

Maiatzetik Gipuzkoa

Zero Zabor lurralde

Maiatzaren 11tik 13ra Donostian bilduko da Zero Waste Europe (ZWE) koalizioaren batzarra. Aukera baliatuko du bere atxikimendua azaltzeko Gipuzkoan hondakinen gaikako bilketa orokortua sustatzen duten talde eta erakundeei.

PELLO ZUBIRIA

Zubietako errauste plantaren kontrako mugimenduaren mobilizazioa 2011ko irailean, Donostiako estropadetan.

ETXEAN DAUKAZUNAZ JABETZEKO atzerrira urrundu behar duzu batzuetan. Urrutiagotik begiratu, bertako zalapartatik aterata. Iazko urrian Hernaniko alkate Luis Intxauspe lehenik harritu eta ondoren emozionatu egin zen Italiako Capannorin hitzaldia txaloka moztu zionean Paul Connetek. *Rifiuti Zero* mugimendukoek deituta Intxauspe azaltzen ari zen Hernanin nola egi-

ten den Atez Ateko bilketa. Hondakinak uzteko zintzilikarioa erakutsi zuenean Connet *Zero Waste* mugimenduaren *guru* famatuena zutitu zen esanez sekulako aurrerapena iruditzen zitzaiola zer eta... Gipuzkoan hainbestek itsusi atzerakoi inposatzaile izendatutako sistema!

Paul Connetek alkateari adierazi zion Euskal Herrian hondakinak gutxitzeko egiten diren ahaleginak

ezagutzeko asmoa. Maiatzaren 11n beteko du hitza. European eta munduan hondakinen kudeaketa burutsuago baten alde lanean ari den koalizio handietako batek, Zero Waste Europek (ZWE) bere begiekin ikusi nahi du gipuzkoarrak zaborren errauste proiektu batetik abiatuta Zero Zabor estrategia baterantz egiten ari diren trantsizioa. Eta bide batez, erauntsi eta trumoi

AMBIENTE FUTURO

Zaborra, porrotaren seinale

Robin Murrayk *Zero Waste* (Greenpeace, 2002) liburuan idatzi zuenez, XX. mendea oso aurreratu arte hondakinak ez ziren ilunbetik atera. Ikusezinak, ez ziren inoren kalkulatzen sartzen, industria berezituak herritarren begien bistatik kentzen zituen eta kito. Lehen arazoak piztu ziren zabortegiekin, gero eta nabarmenagoa baitzen inguruko urak larriki kutsatzen dituztela, eta hori gutxi balitz klimaren aldaketan eragina dutela.

Geroago, herrialde garatuenetan hondakinak behin betirako begien bistatik kentzeko sistema mirarizkotzat saldu zituzten arren, errauste plantek ere arazo larriak sortzen zituztela demostratu zen. Hondakinak kiskaltzean toxiko are arriskuetsuagoak sorrarazten dituzte. Horrez gain, errausteak konpondu ez baina okerragotu egiten du gizakiak gaur daukan arazo handietako bat: lehengaien urritasuna.

1970eko hamarkadatik gero eta gehiago landu den kontzeptua da *Zero Waste*. Produkzio industrialaren kontzeptuan oinarrituta dago, zehazki Japoniatik mundu osora zabaldurik zen *Total Quality Management* ideian. Ekoizpen kate batean produktuek eta prozesuek akatsik izan behar ez duten bezala, hondakineta ere zerora hurbiltzea da helburua. Hondakina akatsa da.

Horrela, hasieran *Zero Discharge* (zabortegirik ez) zen ideia osatu zen *Zero Atmospheric Damage* (kutsadura atmosferikorik ez) asmoarekin, laster lehengaien urritzeak ekarritako kontzientziagatik honakoa erasteko: *Zero Material Waste* (ez alferrik galdu materialik).

Produkzio sistema osoan

“Gure gizarteek sortzen duten hondakin pilaren handiak erakusten du gure produkzio sistema eraginkortasun gutxikoa dela eta ez garela solidarioak etorkizuneko belaunaldiekiko”, irakur daiteke ZWEren webgunean. Horregatik proposatzen du gizartea bera birdiseinatzea, alferrikako hondakin oro elimintzeko eta produzitzen den edozer izan dadin berriz usatzekoa, konpontzeko modukoa, konpostagarria edo berriro sisteman birziki-

Italiako Capannorin burututako ekitaldi batean ageri dira ezkerrean Rossano Ercolini italiarra eta eskuinean Paul Connet iparramerikarra.

artean horretarako lanean ari direnei atxikimendua azaldu. Hiru egunen egitaraua haien webgunean daukate ikusgai: *Annual Zero Waste Europe meeting in Gipuzkoa – 11-13th May 2012*.

Erakundeak eta militanteak

ZWE koalizio bat da hiru erakunde nagusik osatua. Lehena GAIA, zeinaren siglak bi modutan irakur baitaitezke: *Global Anti-Incinerator Alliance* eta *Global Alliance for Incinerator Alternatives*. Alegia, hondakinaren errausketaren kontra adina ari direla borrokan erraustu beharrik gabeko alternatiben alde. GAIAREN Europarako ordezkaria Joan Marc Simón katalana da ZWEren koordinatzailea ere.

GAIako bazkide da Ekologistak Martxan elkarte. Hori dela eta, 2007an Gipuzkoako Hondarribian egin zuen erakundeak mundu mailako batzarra, orduan Txingudin ezarri nahi zen errauste plantaren proiektuari aurre egiteko.

Munduko kontinente guztietan presente, GAIak lan handia burutzen du justizia klimatikoaren inguruan, esan liteke bera izan dela ingelesez *Zero Waste* deitu dena munduan zabaldurik duena. Itzulpen eta zehaztapen ezberdinekin, egoerak oso ezberdinak direlako Indian, Filipinetan, Argentinan edo Katalunian.

Asian eta Hego Amerikan, esaterako, gogor borrokatu dira errauskailuak instalatu nahi dituzten multinazionalen aurrean kaleko hondakin biltzaileen eskubideak eta duintasuna defenditzen. Argentinan eta Filipinetan hondakinaren erraustea legez debekatu izana ez da kasualitatea.

Friends of the Earth (Lurraren Lagunak) da ZWEren bigarren zangoa, GKE ekologista indartsuenteakoa. Munduko 76 herrialdetan dago zabaldurik, 5.000 talderekin; bi milioi afiliatu biltzen dituela aldarrikatzen du.

Hirugarren osagaia *European Environmental Bureau* (EEB) delakoa da. 1974an sortua, 140 gizarte mugimendu biltzen ditu. Europako agintarici gomendioak eskaintzen dizkie ingurumenari dagozkion gaiez, hala nola bioaniztasunaz, hondakinez, nanoteknologiez, gai kimikoez, ekolabelez edo klimaren aldaketaz. Nagusiki dirulaguntza publiko finantzatzen da.

“Gure hondakin pilak erakusten du ez garela solidarioak etorkizuneko belaunaldiekiko”
ZERO WASTE EUROPE

klagarria. Konpondu, konpostatu edo birziklatu ezin den guztia, berriro diseinatu edo ordezkatu, edo merkatuan debekatu egin behar da. “Hondakina kudeatzeko ez, hondakina eliminatzeko filosofia, estrategia eta tresna praktikoko multzoa da *Zero Waste*”.

Kultur aldaketa aldarrikatzen du ZWEk, *politikoki polita* den birziklatzetik harago joateko. “Azken hamarkadotan europarrok bizi izan gara gainerako munduarekiko zor ekologikoa handituz, esportatzen ditugun materialen lau halako inportatuz. (...) Ekin behar diogu lehengai eta energia gutxiago kontsumitzeari”. Horretarako garrantzia handia ematen dio gizartea mobilizatzeari.

Baina herritarren parte hartzeaz gain ZWEren asmoan azpiegituren aldaketa sakona burutu behar dute agintariak, hiru alorretan. Alde batetik, hondakinen prebentzioa. Industriak bere erantzukizunak bere gain hartu behar ditu: produktu iraunkorrak diseinatu eta aldatuz; konpostatu, berrerabili edo birziklatzen gaitz direnak baztertuz; enpresetako profesionalak bezala kontsumitzaileak heziz...

Bigarrenik, hondakinen gaikako bilketa orokortu behar da. “Atez Ateko bilketa da tresnarik azkarrena hondakinen ugaritzea saihestu eta gaiak kontsumitu diren lekuan bertan garbi bereizteko”. Horrekin batera, prezioarekin jokatu behar dute erakundeak, hondakin gehiago sortzea zigortzeko. Lekuko birziklatze guneak ere sustatu behar dira.

Eta hirugarrenik, eskema osatzeko, Gipuzkoan gaur *errefusa* deitzen

Donostiako kongresuko logoa.

dena, ez birziklatu, ez berrerabili eta ez konpostatu daitekeen %10-%20 hori (ingelesezko *residual waste*) murrizten ahalegindu behar da. Horrelako produktu eta osagaiak merkatutik kendu behar dira, ezin badira aldatu eta birdiseinatu. Bitartean, errefus urri hori biologikoki egonkortzeko modua egin behar da, zabortege berezietan arazorik gabe utzi ahal izateko.

Connet, Ercolini, Favoino...

Maiatzaren 11tik 13ra bitartean Gipuzkoara ZWEren bilkurara hurbilduko direnen artean ikusmirarik handiena Paul Connettek piztuko du. Kimika irakasle New Yor-

Industriak bere ardura bere gain hartu behar du, konpostatu, berrerabili edo birziklatu ezin dena merkatutik baztertuz

keko Saint Lawrence unibertsitatean, Connet eten gabe dabil hizlari munduan barrena, gaur Filipinetan, bihar Italian. 2007an Hondarribian izan zen, Txingudiko errauste planta zela eta. Aldea nabaritu du.

Connetek badu paper bat non bere ideia laburbiltzen duen: *Zero Waste: a Key Move towards a Sustainable Society* (Zero Zabor: urrats funtsezkoa gizarte iraunkorerrantz). “Zero Zaborrek –dio Connettek– ezetz esaten die errauskailuei, zabortege erraldoiei, gizarte xahutzaileari... eta baietz gizarte jasangarriari. Idealista dirudi, baina egia bihurtu dezakegu. Ez dugu espero behar zero zaborrera iristea datoren urtean, baina aurreratu dezakegu herri batzuk 2020rako horretatik oso hurbil egongo direla”.

Paul Connetek maiatzaren 12an, larunbata, hitz egingo du Donostiako udalak antolatutako harrera ekitaldian “Zero Zaborrera iristeko udalen 10 urratsak” gaia hartuta. Bere ondoan mintzatuko da Rossano Ercolini, Italiako Capannori herrikoa, *Rifiuti Zero* mugimendua- ren motorra. 2010ean Hernanin eman zuen mintzaldia, Internetez ikusgai dagoena. Donostian azalduko du zer egin duten *Rifiuti Zero* sarean bildu diren udalek.

Hirugarren hizlari ezaguna Enzo Favoino izango da. Konpost gaie- tan aditu nagusietakoa da. Italian Atez Ateko bilketari Monza hiriko nekazaritza eskolatik bultzada bere- zia eman zion Marco Ricciren oinordekotzat daukate. Favoinoren gaia: “Hondakin errefusa biologi- koki egonkortzeko esperientziak”.

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira

Hondakinen eztabaida politikatik apartatzeko balioko ote du?

2008an Usurbilgo Udaltzak erabaki zuenean herrian Atez Ateko sistema jartzea, honako alderdien ordezkariak eman zioten baiezkua: ANV, Aralar, EAJ eta PSEK. Geroztik Gipuzkoako hedabide salduen antolatutako burrundarak herritarren memoriatik ezabatu du datua.

Zer okertu zen geroztik? Soziologoei utziko diegu aztertzen zerk eragin duen halako saltsa herritarren artean, politikaren jarraipena egiten duten analistek azaldu bitzate personalitateen, alderdien eta instituzioen jokoak. Baina hondakinen Atez Ateko bilketa Ezker Abertzalearena edo Ezker Batuarena adina izan daiteke edonorena.

Italiako adibideetan sartu gabe, Katalunian Atez Atekoa egiten duten herrien elkartean presidentea CiUkoa

dute eta zuzendaritzan daukate ERC, PSC eta Inicativakoak, independenteak ahazteke. Balearietan PSMko udaletan erabiltzen da sistema. Berrikitan Madrilgo sozialistek 12. Kongresuan argi eta garbi aldarrikatu dute: hondakinak errausteko edozein sistemaren kontra daude eta Madrilgo erkidegorako nahi dute Atez Ateko bilketa Zero Zaborrerako bidean.

Kultura eta kolore askotako jendea hurbilduko da Donostiara ZWEren biltzarrerara, baina liberalismoa maite duten espirituek asko asalatu gabe mintzatuko diren jende ordenazaleak izango dira gehienak. Gipuzkoako alderdi politikoei baliatuko ote dute aukera hondakinen kudeaketaz urratsen bat elkarrekin egiteko? Gure bilobek eta biloben bilobek eskertuko diete.

Usurbil da bihotza

Gipuzkoako Zero Zabor taldeak Zero Waste Europek bere kideztat aitorzen dituen arren, Donostiakoa izango dute elkarrekin burututako estreinako bilera. Maiatzeko egunok historikoak izango dira hainbat politikari eta komunikabidek errukirik gabe egurtu eta mespretxatu dituzten boluntario giputzontzako.

Luzaz –gaur bezala– herrietako *Bizirik* taldeak Errausketaren Aurkako Plataformen Koordinakundeak bildu ditu. Hernanin Zero Zabor da izen hau hartutako lehena, 2009an, Usurbilen abiatzen ari ziren alternatibak berotuta. Laster heldu ziren Zumaiakoa, Zarautzkoa, Azpeitikoa... Zalantzarik gabe

Gipuzkoa Zero Zaborren arima eta motorra Usurbilgo taldea da. Herriz herri lan egiteko material gehiena berak sortu du, dinamika bizkorrena berak dauka, 2007tik landutako militantziaren fruitu. Usurbil da Atez Ateko bilketan lehena izateaz gain Zero Zabor estrategian aitzindaritzza daramana. Gaurkoz GZZ osatzen duten 30 taldeen artean asko nabarmendu da Oñatiko taldea ere; berrikitan plazaratu du *Errausketari Ateak Ixten* dokumentala.

Gipuzkoarrek –eta Euskal Herri osotik asmo berdintsuz hurbilduko direnek– Donostiako biltzarrean egingo dute topo Zero Waste Europen parte hartzen duten beste

herrialdeetakoekin, Italia, Erresuma Batua, Eslovakia, Hungaria, Katalunia eta Holandakoekin.

Hala ere, taldeetako boluntarioek adina garrantzia edukiko dute Zero Zabor estrategian murgiltzeko interesa erakutsi duten udaletako ordezkariak. Behingoagatik, Atez Ateko bilketa egitea erabaki duten udalerrietako agintariak aurkituko dute norbait mespretxurik eta aurreiritzirik gabe entzungo dituen.

Zero Zabor udal sare bat

Zero Waste Europek Donostiako barne bilkuran aztertuko dituen puntuen artean bada bat Gipuzkoako herri askori interesatuko zaiona, Enzo Favoinok aurkeztuko duen “Nola ebaluatu Zero Zabor udalerririak? 4 adierazle proposatuz”. Italian eta Katalunian egin bezala hemen ere Zero Zabor udal sarea antolatzeko asmoa adierazi duenez zenbait agintarik, ZWEk irizpideak zehazteak bidea erraztuko die Atez Ateko bilketatik aurrerako urratsak eman nahi dituztenei.

Maiatzaren 11tik 13ra arnas pittin bat hartuko dute Gipuzkoako herritar askok: atzerritik etorritako pertsonalitateek gaikako hondakin bilketa egiteagatik zozoak ez baina modernoak eta burutsuak direla aitortuko baitiete. Agian beste gipuzkoar askori zalantzaren bat piztuko zaio azken urteotan Atez Ateko bilketaren kontra buruan iltzatu dizkioten aurreiritzien artean. ■

ZERO WASTE SCOTLAND

Zero Waste Scotland-eko boluntarioak konpostaren sustapen kanpainen.